
КӨЛІКТЕГІ ЛОГИСТИКА, ТАСЫМАЛДАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ
TRANSPORT LOGISTICS, ORGANIZATION OF TRANSPORTATION
ЛОГИСТИКА НА ТРАНСПОРТЕ, ОРГАНИЗАЦИЯ ПЕРЕВОЗОК

ӘОК 656.13

DOI 10.52167/1609-1817-2023-126-3-82-90

Ж.Г.Жанбиров¹, Ж. Изтелеуова², Г.Ж.Жанбиров¹, Ж.Елешева¹

¹Логистика және көлік академиясы, Алматы Қазақстан

²Қазақ Ұлттық Эль-Фараби атындағы университеті, Алматы Қазақстан

E-mail: 7997709@mail.ru

ӨНІРЛЕРДЕ ҚАУЫМДАСТЫРЫЛҒАН ЛОГИСТИКАЛЫҚ
ОРТАЛЫҚТАРЫН ДАМУ ЖӘНЕ БАСҚАРУ СТРАТЕГИЯСЫ

Аңдатпа. Ауыл шаруашылығы министрлігінің 30.07.2022 жылғы мәліметіне сәйкес, машина-трактор паркінің орташа тозуы шамамен 80% құрайды. Соның ішінде техниканың ең жиі қолданылатын негізгі түрлерінің үлесі (15 жастан жоғары пайдаланылғандар): тракторлар - 79%, комбайндар- 54%, сеялқалар- 86%, жатқалар- 63%.

Егер технологияны жаңартудың қажетті деңгейі жылына $10 \div 12,5\%$ құраса, қазіргі уақытта ауыстыру $1 \div 3\%$ құрайды. Энергияны көп қажет ететін тракторлар мен ауылшаруашылық техникаларының жетіспеушілігі өндіріс көлемінің төмендеуіне әкеледі, бұл агротехника бұзылған кезде өсірудің жеңілдетілген схемаларын қолдануға, үздіксіз жұмыстың оңтайлы мерзімдеріне, жоғары еңбек шығындарына және нәтижесінде егіннің барлық кезеңдерінде жоғары өндірістік шығындарға, егін жинауға, өңдеуге, сақтауға және өнімділіктің төмендеуіне әкеледі.

Зерттеу пәні техникалық қызмет көрсету кәсіпорындары мен өңірдің шаруашылықтарындағы ауыл шаруашылығы өндірушілері арасындағы ұйымдық-экономикалық қатынастарды ұйымдастыру және жетілдіру процестері болып табылады.

Ауыл шаруашылығының материалдық-техникалық базасын жаңғырту міндеті республиканың агроөнеркәсіптік кешенін дамыту стратегиясына енгізілген. Ауылдық жерлерде техниканы тиімді пайдалану мәселесін шешу жүйесінде мамандандырылған машина-трактор логистикалық орталықтары ұйымдастыру маңызды рөл атқарады. Олар бүгінгі таңда ақпараттық технологиялар, күрделі электронды және гидравликалық жүйелермен жабдықталған машиналардың өнімділігі мен сапасын арттырады. Бұл АӨК инженерлік-техникалық жүйесінен машиналардың барлық пайдалану сипаттамаларын сенімді сақтауды талап етеді.

Түйінді сөздер. Ауылшаруашылық, машина-трактор, тозу, жөндеу, техникалық қызмет, логистика.

Кіріспе.

Қазақстан өңірлерінің экономикалық өсуі сауда байланыстарының және олармен бірге көлік-логистикалық қатынастардың дамуымен тығыз байланысты, өйткені Қазақстанның экономикалық дамуының негізгі қозғаушы күші көлік және транзиттік тасымалдар болып табылады [1].

Ұлттық экономиканы әр тараптандыру мақсатында 2050 жылға дейінгі өнеркәсіптік-инновациялық даму стратегиясының кейіпкері ұлттық кластерлерді, оның ішінде көлік-логистикалық қызметтер саласында құру болып табылады, өйткені соңғы он жылдықта көлік-логистикалық қызметтер нарығы әлемдегі ең қарқынды дамып келе жатқан нарықтардың біріне айналды [2].

Елдің азық-түлік қауіпсіздігі Доктринасында агроөнеркәсіптік кешенді жаңғыртуға көп көңіл бөлінеді. Агроөнеркәсіптік кешеннің жай-күйі мен табысты жұмыс істеуі көбінесе ауыл шаруашылығы техникасының техникалық жабдықталу деңгейіне, оның жай-күйіне, ауыстыру және техникалық қызмет көрсету қарқындылығына байланысты.

Дегенмен Үкіметтің белсенді қызметіне қарамастан, елдің агроөнеркәсіптік кешенінің қазіргі жағдайы тұрақсыздықпен сипатталады. Қазіргі уақытта агроөнеркәсіптік кешенді дамыту бірқатар табиғи, қаржылық, технологиялық, әлеуметтік факторлармен шектеледі. Ұлттық агроөнеркәсіптік кешеннің даму ерекшеліктері оның ауыл шаруашылығы жағдайларымен тығыз байланысты [3].

Агроөнеркәсіптік кешеннің жай-күйі мен табысты жұмыс істеуі көбінесе оның техникалық жабдықталу деңгейіне байланысты, ол ауыл шаруашылығы өндірісінің техникалық жабдықталуын жетілдіруге ғана емес, сонымен қатар техникалық жай-күйді ұтымды пайдалану және сақтаумен сипатталатын ауыл шаруашылығы техникасын ауыстырудың қолда бар жағдайлары мен қарқындылығына байланысты.

Қатаң бәсекелестіктің қазіргі жағдайында меншік түріне қарамастан әлемдік нарықта көлік кәсіпорнының немесе фирманың сәтті жұмыс істеуінің шарты техникалық қамтамасыз етудің кең және нақты желісін құру болып табылады: консультациялық орталықтар, техникалық қызмет көрсету орталықтары (ТҚҚО), қоймалар, оқу орталықтары, жөндеу шеберханалары және т. б. [4].

Елдің ауыл шаруашылығы техникалық базасын қалпына келтіруді қарқындату жолдарының бірі пайдаланылатын ауыл шаруашылығы техникасын жаңарту және жөндеу-техникалық қызмет көрсету жұмыстарды ұйымдастыру болып табылады. Ауылдық жерлерде техникамен қамтамасыз ету мәселесін шешудің балама жүйесінде мамандандырылған заманауи машина-трактор логистикалық орталықтарын құру маңызды рөл атқарады.

Сондықтан жұмыстың мақсаты "Қазақстанның өңірлік қауымдастырылған логистикалық орталығын (ӨҚЛО) дамыту қажеттілігін негіздеу" болып табылады.

Материалдар мен тәсілдер.

Зерттеу пәні техникалық қызмет көрсету кәсіпорындары мен өңірдің шаруашылықтарындағы ауыл шаруашылығы өндірушілері арасындағы ұйымдық-экономикалық қатынастарды ұйымдастыру және жетілдіру процестері болып табылады.

Зерттеу барысында абстрактілі-логикалық, есептеу-құрылымдық, экономикалық-статистикалық және экономикалық-математикалық сияқты зерттеу әдістері, сондай-ақ ұйымдастырушылық-экономикалық қатынастардың дамуы мен өзгеру заңдылықтарын анықтауға мүмкіндік беретін арнайы басқару әдістері қолданылатын болады.

Зерттеудің осы әдістерін қолдану жұмыстың негізгі ғылыми және практикалық міндеттерін шешуге, жаңа, теориялық негізделген тұжырымдар алуға мүмкіндік береді. Зерттеудің таңдаулы әдістерінің пайдасына олардың ғылыми-техникалық міндеттерді шешудегі жалпы қабылданған әлемдік тәжірибесі негіз болады [5].

Зерттеу үшін ғылыми әдебиеттердің кітапхана қорлары, агроөнеркәсіптік кешендегі өндірістік қызметтер секторын дамыту жөніндегі отандық және шетелдік ғалымдардың еңбектерінде ұсынылған нормативтік актілер, тұжырымдамалар мен гипотезалар, жетекші шетелдік және отандық ғалымдардың патенттік базасы мен тәжірибесі, агроөнеркәсіптік кешеннің жылдық статистикалық есептері пайдаланылатын болады.

Қазіргі заманғы әдістермен олардың жұмысының экономикалық орнықтылығын талдау осы кәсіпорындардың өзіндік құнының құрылымындағы логистикалық шығындар үлкен және қазіргі заманғы жөндеу және техникалық кәсіпорындарды жобалау мен басқаруда ескеруді қажет етеді деген қорытынды жасауға мүмкіндік береді.

Зерттеу заманауи агроөнеркәсіптік кешен жүйесінде жөндеу-техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың логистикалық аспектілеріне кешенді талдау жүргізуге арналған.

Қарастырылып отырған мәселенің өзектілігіне қарамастан, қазіргі агроөнеркәсіптік жүйеде жөндеу-техникалық қызмет көрсету кәсіпорындарды жобалау және салу процестерін оңтайландыру бойынша арнайы ғылыми ұсыныстар әзірлеу өте әлсіз [6].

Агроөнеркәсіптік өндірістің тиімді жұмыс істеуі оның материалдық-техникалық базасының жоғары тиімділігін қамтамасыз етумен тікелей байланысты, машиналарға техникалық қызмет көрсету және жөндеу жүйелерінің және олардың үздіксіз дамуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Ауыл шаруашылығы техникасына қызмет көрсету саласында логистикалық қызметтерді дамыту бойынша іздестіру сұраулары республиканың әртүрлі өңірлерінде осы бизнесті жетілдіру үшін пайдаланылуы мүмкін, бұл ауылды техникалық қолдау деңгейін арттыруға ықпал етуге тиіс.

Сондықтан агроөнеркәсіптік кешенді материалдық-техникалық қамтамасыз ету жүйесінің бөлігі ретінде машиналарға техникалық логистикалық қызмет көрсету және қайта жөндеу жүйесін құру бойынша ұйымдастырушылық - экономикалық іс-шараларды дайындау және іске асыру өзекті міндет болып табылады.

Нәтижелер.

Ауыл шаруашылығы министрлігінің сайтының деректері бойынша қазіргі уақытта Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы жылжымалы техникасы паркі 141 мың трактор мен 36 мың комбайнды құрайды. Пайдалану деңгейі 10 жылдан асқандары 80% деп бағаланады.

Қазақстанда ауыл шаруашылығы техникасы паркін жаңартудың ең төменгі технологиялық деңгейі 6 пайыз деңгейінде белгіленді, алайда ол соңғы жылдары іске асырылмайды. Ауыл шаруашылығы министрлігінің сайтына сәйкес, 2020 жылы алмастыру деңгейі 4,1% құрайды. Егер ол өткен жылы одан да төмен болса, өткен жылы фермерлер небәрі 3% - ға жаңартты.

"2021 жылы Қазақстанда 5714 трактор мен 1400-ден астам комбайн сатып алынды. Оның тек 11% - ы импортқа, ал қалған 89% - ы Қазақстаннан отандық өндіріске тиесілі. Отандық ұсақ құралдар мен қосалқы бөлшектер өндіретін кәсіпкерлерге қолдау қажет [7].

Қазақстанның машина-трактор паркіне техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыруды жетілдіру және оның тұрақтылығы мен сенімділігін арттыру бойынша ғылыми жағдайлар мен практикалық ұсынымдарды әзірлеу техникалық қызмет көрсету саласындағы ұйымның деңгейіне үлкен әсер етеді.

Техникалық қызмет көрсетудің логистикалық ұйымдастырушылық жүйесін тиімді пайдалану үшін:

- біріншіден, техникалық қызмет көрсету саласындағы техникалық саясатын негізінен дербес анықтайтын өндірістік, корпоративтік және холдингтік құрылымдарды құру керек;

- екіншіден, аймақтық компанияларды, аймақтық инженерлік кешендерді және басқа жабдықтармен қосалқы бөлшектерді өндірушілерді дамыту қажет.

Осы негізде корпоративтік, өңірлік, бизнес-қызметтердің күрделі кешенді бірлестігі болып табылатын және ұйымдастыру қағидаттарына бейімделген техникалық қызмет көрсетудің күрделі құрылымы қалыптасады. Сол себепті келесі міндеттер қойылады:

- ауыл шаруашылығы техникасын жөндеу мен пайдалануды логистикалық ұйымдастырудың тұжырымдамалық негіздерін оқыту және әзірлеу;

- агроөнеркәсіптік кешенде машиналар мен құралдарға техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастырудың теориялық аспектілерін зерделеу және өңір шаруашылықтарының машина-трактор паркінің жай-күйін талдау;

- машина-трактор паркіне қызмет көрсету саласында логистикалық қызметтерді тиімді ұйымдастырудың ұйымдастырушылық-экономикалық, технологиялық факторлары мен принциптерін ашу және жүйелеу;

- өңірдің ауыл шаруашылығы техникасының жай-күйіне және агроөнеркәсіптік кешенді пайдалануға талдау жүргізу, трактор маркалары бойынша шаруашылықтарда механикаландырылған жұмыстардың қажетті көлемін анықтау;

- Қазақстан Республикасының белгілі бір аймағында машина-технологиялық кәсіпорындары базасында техникалық қызмет көрсетуді жетілдіруге, техникалық қызмет көрсету құрылымын қамтамасыз етуге және жөндеу-сервистік кәсіпорынды модельдеуге бағытталған іс-шаралар кешенін әзірлеу.

Талқылау.

Елдің үлкен аумағын және тауарлар мен материалдарды тасымалдауға үлкен шығындарды ескере отырып, логистикалық желілерді дамыту басқаша жүзеге асырылуы керек. Логистикалық желі-материалдық және онымен байланысты ақпараттық және қаржылық ағындармен байланысты логистикалық жүйе элементтерінің жиынтығы. Өз кезегінде, өңірлік логистикалық қауымдастырылған орталықтар немесе логистикалық жүйе - бұл өзара байланысты элементтерден ішкі, сыртқы жүйелерден тұратын күрделі ұйымдастырылған экономикалық жүйе.

Өңірлік қауымдастырылған логистикалық орталықтың міндеттері:

- тасымалдаушылар мен сатып алушыларды іздеу, тауарларды бағыттау, конкурстық негізде бөлу процестерін компьютерлік қолдау;

- контейнерлердің түрлері мен өлшемдерін оңтайландыру;

- заманауи автоматтандырылған жүйелері мен қоймаларды құру, оларды сауда желілерінде ұтымды бөлу;

- тұтынушылар үшін көлік-экспедициялық қызметтер, компаниялар мен сауда желілерінің қорларын басқаруды компьютерлендіру;

- материалдық, ақпараттық және қаржылық ағындарды модельдеу [8].

Бүгінгі таңда отандық сарапшылармен мамандар логистикалық орталықтар желісін құру қажеттілігі туралы айтады. Логистикалық орталық-жүк тасымалдау процесіне қатысушылардың аймақтың оңтайлы жеткізу аумақтарымен логистикалық операциялар жиынтығы. Демек материалдарды тасымалдауға арналған құралдарды, материалдарды тасымалдауға арналған жабдықты бөлісу, әртүрлі жеткізушілермен бір бағытта тасымалдауды біріктіру, сатып алу бойынша бірлескен қызмет және т.б. [8].

Бұл ретте "өнімді өндіру-тұтыну" кезеңінде мамандардың бағалауы бойынша уақыттың 5-10%-ы сатылған өнімді өндіруге, ал қалған уақыттың 90-95% - ы көлік, қойма қызметтеріне жұмсалады. Яғни тасымалдау және сақтау шығындары тұрақты түрде жоғары және сыртқы көрсеткіштерден 2-2, 5 есе жоғары, яғни олар өнімнің өзіндік құнына 25-30% немесе одан да көп жетеді [9].

Мұндай жағдайларда тарифтік саясатты ұйымдастыру, қолда бар көлік, терминал және қойма қуаттарын үнемді пайдалану, өнімнің өзіндік құны бойынша көлік шығындарын оңтайландыру іс жүзінде мүмкін емес.

Сонымен қатар, елдегі автомобиль сандары ішкі инфрақұрылымдар желісінің дамуынан алда келеді. Транзиттік жүк ағындары үшін өңірлік бәсекелестік күшейіп келеді және көлік құралдарының тұрақтылығы мен қауіпсіздігі қатаңдатылуда. Сонымен қатар экономиканы көлік компанияларының жеткілікті көліктік-жүк мүмкіндіктерімен қамтамасыз етуі тиіс, бұл жүк тасымалдарын барынша жеделдетуді және тасымалдардың нақты құнын төмендетуді қамтамасыз ететін бәсекеге қабілетті заманауи көлік қызметтерін құрудың ажырамас бөлігі ғана болып табылады [10].

Технологиялық процестің барлық дерлік бағыттары ретінде қазіргі уақытта мамандар перспективалы деп: контейнерлік, мультимодальды тасымалдауды дамыту, компьютерлендіру, тарату орталықтарын, терминалдық желілерді құруы есептейді.

Осыған байланысты өңірде ынтымақтастық трансферттер мен шамадан тыс жүктемелердің инфрақұрылымы, сондай — ақ тиісті экономикалық, ұйымдық-құқықтық тетіктері бар көтерме және сауда кәсіпкерлігінің заманауи халықаралық сыналған логистикалық жүйесін құруды талап етеді.

Жаһандану жағдайында экономиканы дамытудың әлемдік тәжірибесі халықаралық стандарттарға сәйкес келетін бизнесті жүргізу қажеттілігін дәлелдейді. Сонымен бірге, ел нарығының ерекшелігі жүк тасымалдау саласындағы қызметті жүзеге асыратын компаниялардың қызметіне шектеулер қояды.

Дайын өнімді тарататын концерн, кәсіпорын немесе фирма тасымалдауға байланысты бірқатар мәселелерді шешіп, ең алдымен көлік түрін, тасымалдауды ұйымдастыру тәсілдерін және көлік түрін таңдауы керек. Көлік құралын таңдау кезінде, ең алдымен, оның түрінің тасымалданатын жүк сипаттамаларына сәйкестігіне назар аударамыз.

Көлікті басқаруға сұраныс артып келеді, шаруашылық жүргізуші субъектілер көлікте үнемдей бастайды, әртүрлі көлік түрлерін біріктіруді қолға алмайды.

Жалпы бүгінгі таңда тапсырыс алу үшін бәсекелестікте "уақыт-баға" параметрлерінің оңтайлы қатынасын ұсыну жеткіліксіз. Ол ілеспе қызметтер спектрін кеңейтуге мүдделі (есіктен есікке дейін тасымалдау, тасымалдауды құжаттамалық-қаржылық қамтамасыз ету, басқа көлік тізбектері бойынша жүктерді сақтандырудың ашық жүйесі).

Экономикалық дағдарыс жағдайында машина-трактор паркінің сыйымдылығы қорғаныс және жөндеу-техникалық кәсіпорындардың оңтайландырылған жұмыс моделін алу үшін қажетті тораптар мен агрегаттардың оңтайлы саны болып табылады [11].

Машина-технологиялық логистикалық өндірістік қуаттарын қамтамасыз ету және оларға техникалық қызмет көрсету жөніндегі қызметтерге шығындарын есептеудің экономикалық және ұйымдастырушылық негізделген схемасы мен алгоритмін әзірлеу керек [12].

Машина-технологиялық орталықтарды оңтайлы орналасуын айқындау және агроөнеркәсіптік кешеннің түзеу объектілерін ашық аумақта ұтымды орналастыруды негіздеу, агроөнеркәсіптік кешеннің жөндеу-сервистік базасының жүктелмеген өндірістік әлеуетін пайдалану мүмкіндігін айқындау.

Техникалық қызмет көрсету саласындағы экономикалық қатынастарды бағалау, даму бағыттарын анықтау және оларды жетілдіру бойынша ұсыныстар дайындау.

Машина-трактор логистикасы өңірлік қызметінің ұйымдастырушылық - құқықтық, функционалдық схемасын жасау және жөндеу саласында шаруашылықтың прогрессивті нысандарын логистикалық ұйымдастыру бойынша ғылыми негізделген ұсыныстарды дайындау.

Ауыл шаруашылығының материалдық-техникалық базасын жаңғырту міндеті республиканың агроөнеркәсіптік кешенін дамыту стратегиясына енгізілген. Ауылдық жерлерде техниканы тиімді пайдалану мәселесін шешу жүйесінде мамандандырылған машина-трактор логистикалық орталықтары ұйымдастыру маңызды рөл атқарады. Олар бүгінгі таңда ақпараттық технологиялар, күрделі электронды және гидравликалық жүйелермен жабдықталған машиналардың өнімділігі мен сапасын арттырады. Бұл АӨК инженерлік-техникалық жүйесінен машиналардың барлық пайдалану сипаттамаларын сенімді сақтауды талап етеді.

Ауылшаруашылық техникасының тиімділігін қамтамасыз ету үшін техникалық қызмет көрсетудің төмендегідей түрлері қолданылады:

- қажет болған жағдайда;
- жөндеу-сервистік іс-шаралардың уақыты мен мазмұны (жұмыс уақыты немесе күнтізбелік уақыт) бойынша;
- мерзімді немесе үздіксіз бақылаумен (диагностикамен) техникалық жағдай.
Бірінші - күтпеген жерден қажетті жөндеу қызмет көрсету жұмыстарын жүргізу.
Екінші стратегия жоспарлы-профилактикалық сипатқа ие.
Үшінші - жоспарлы және алдын-ала ескерту болып табылады.
Стратегияны таңдаудағы негізгі критерий-техникалық дайындық коэффициенті және жабдықты ұстауға кететін минималды шығындар. Ең тиімді стратегия-диагностикалық құралдардың көмегімен техникалардың нақты дайындығына қол жеткізу.

Осылайша, қазіргі жағдайда техникалық қызмет көрсету кәсіпкерлікті ұйымдастыру машина-трактор паркін ұтымды пайдалануды қамтамасыз ететін ғылыми тәсілді қажет етеді деп айтуға болады.

Практикалық маңыздылығы қазіргі жағдайда техникалық қызмет көрсетуді ұйымдастыруды жетілдірудің негізгі бағыттарын әзірлеу және іске асыру, сондай-ақ микросхема мысалында агроөнеркәсіп өнімдерін ті қайта өңдеу және техникалық қызмет көрсету жүйесінде технологиялық қызмет көрсету сапасын арттыру және шығындарды азайту міндеттерін шешу болып табылады

Қорытынды.

Агроөнеркәсіп өнімдерін қайта өңдеу, жылжымалы құрамдарымен машиналарына техникалық қызмет көрсетуді тиімді ұйымдастырудың маңызды шарты басқаруда жүйелі ғылыми тәсілді қолдану, инновациялық және компьютерлік технологияларды енгізу, сондай-ақ жоғары білікті кадрлармен қамтамасыз ету болып табылады.

Жөндеу және техникалық қызмет көрсетудің логистикалық жүйесі ауылшаруашылық кәсіпорындарын өндірумен және пайдаланумен айналысатын фермерлік шаруашылықтар мен кәсіпорындардың логистикалық базасын ұтымды пайдалану мүмкіндігін ескере отырып құрылуы керек. Ел өңірлерінде агроөнеркәсіптік өндірістің ерекше жағдайларын ескере отырып, қызмет көрсету саласындағы кәсіпорындар қызметінің әртүрлі бейіндерін құру қажет:

- қызметтердің бір түрімен айналысатын мамандандырылған;
- қызмет көрсетудің бірнеше саласын біріктіретін реттік;
- ауыл шаруашылығы немесе өнеркәсіп өнімдерінің белгілі бір түрлерін қамтамасыз ету және өткізу, өндіру және қайта өңдеу жөніндегі қызметтермен айналысатын орталықтар.

Агроөнеркәсіптік өндірістің тиімді жұмыс істеуі оның материалдық-техникалық базасының жоғары тиімділігін қамтамасыз етумен тікелей байланысты, машиналарға техникалық қызмет көрсету және өңдеу жүйелерінің үздіксіз дамуын қамтамасыз етуге мүмкіндік береді. Ауыл шаруашылығы техникасына қызмет көрсету саласында логистикалық қызметтерді дамыту бойынша іздестіру сұраулары республиканың әртүрлі өңірлерінде осы бизнесті жетілдіру үшін пайдаланылуы мүмкін, бұл ауылды техникалық қолдау деңгейін арттыруға ықпал етуге тиіс.

ӘДЕБИЕТТЕР

[1] Об утверждении Государственной программы развития агропромышленного комплекса Республики Казахстан на 2017 – 2021 годы//Постановление Правительства Республики Казахстан от 12 июля 2018 года № 423. <https://adilet.zan.kz/>

[2] Дорохов, А. С. Роль качества в инженерно-техническом обеспечении АПК / А. С. Дорохов – Текст: непосредственный // Труды ГОСНИТИ. – 2016. – Т.125. – С. 62-69.

[3] Малыха, Е. Ф. Экономический механизм рынка подержанной техники в системе технического сервиса: дис...канд. эконом. наук: 08.00.05: утв. 05.03.2013. М., 2013. – 155 с.

[4] Дорохов, А. С. Резервы повышения производительности и надежности МТП в АПК / А. С. Дорохов, Н. А. Петрищев, И. М. Макаркин и др. – Текст : непосредственный // Сельскохозяйственная техника: обслуживание и ремонт. – 2018. – № 11. – С. 34-39.

[5] Малыха, Е. Ф. Оценка технической оснащенности аграрного производства / Е. Ф. Малыха, Ю. В. Катаев – Текст: непосредственный // Экономика сельского хозяйства. – 2019. – № 6. – С. 62-68.

[6] Дидманидзе О. Н., Корнеев В. М. Технический сервис в АПК. М. : УМЦ «Триада», 2015. 110 с.

[7] <https://qazindustry.gov.kz/ru/article/2136-traktornoe-i-selskokhozyaystvennoe-mashinostroenie-v-kazahstane-tekushchee-sostoyanie-problemy-i-perspektivu-rosta>

[8] Клименко, В. Целевые ориентиры развития логистической инфраструктуры в разрезе транспортной стратегии РФ до 2030 года / В. Клименко // Логистика. — 2019. — № 7. — с. 35-39.

[9] Кудрявцева, С. С. Развитие транспортно-логистической инфраструктуры российской экономики на принципах модели открытых инноваций // Актуальные задачи управления качеством и конкурентоспособностью продукции в современных условиях: Материалы Междунар. науч. практ. конференции. — Казань: Российский университет кооперации, 2016. с. 323-324.

[10] Корнеев В. М., Катаев Ю. В., Вялых Д. Г. Обеспечение работоспособности техники в гарантийный период эксплуатации // Сельский механизатор. 2017. № 4. С. 39-40.

[11] Малыха Е. Ф. Актуальные проблемы технического сервиса зарубежной техники // Известия Международной академии аграрного образования. 2015. Т. 1. № 25. С. 120-122.

[12] Малыха Е. Ф., Катаев Ю. В., Вялых Д. Г. Дилерская форма организации технического сервиса машин // Наука без границ. 2017. № 8. С. 29-34.

REFERENCES*

[1] Ob utverzhdenii Gosudarstvennoj programmy razvitija agropromyshlennogo kompleksa Respubliki Kazahstan na 2017 – 2021 gody//Postanovlenie Pravitel'stva Respubliki Kazahstan ot 12 ijulja 2018 goda № 423. <https://adilet.zan.kz/>

[2] Dorohov, A. S. Rol' kachestva v inzhenerno-tehnicheskom obespechenii APK// A. S. Dorohov – Текст: neposredstvennyj // Trudy GOSNITI. – 2016. – Т.125. – С. 62-69.

[3] Malyha, E. F. Jekonomicheskij mehanizm rynka poderzhannoj tehniky v sisteme tehničeskogo servisa: dis...kand. jekonom. nauk: 08.00.05: utv. 05.03.2013. M., 2013. – 155 s.

[4] Dorohov, A. S. Rezervy povyshenija proizvoditel'nosti i nadezhnosti MTP v APK//A. S. Dorohov, N. A. Petrishhev, I. M. Makarkin i dr. – Текст: neposredstvennyj// Sel'skohozjajstvennaja tehnika: obsluzhivanie i remont. – 2018. – № 11. – S. 34-39.

[5] Malyha, E. F. Ocenka tehničeskoy osnashhennosti agrarnogo proizvodstva//E. F. Malyha, Ju. V. Kataev – Текст: neposredstvennyj // Jekonomika sel'skogo hozjajstva. – 2019. – № 6. – S. 62-68.

[6] Didmanidze O. N., Korneev V. M. Tehnicheskij servis v APK. - M.: UMC «Triada», 2015. 110 s.

[7] <https://qazindustry.gov.kz/ru/article/2136-traktornoe-i-selskokhozyaystvennoe-mashinostroenie-v-kazakhstan-tekushchee-sostoyanie-problemy-i-perspektivy-rosta>

[8] Klimenko, V. Celevye orientiry razvitija logisticheskoy infrastruktury v razreze transportnoj strategii RF do 2030 goda / V. Klimenko // Logistika. — 2019. — № 7. — s. 35-39.

[9] Kudrjavceva, S. S. Razvitie transportno-logisticheskoy infrastruktury rossijskoj jekonomiki na principah modeli otkrytyh innovacij // Aktual'nye zadachi upravlenija kachestvom i konkurentosposobnost'ju produkcii v sovremennyh uslovijah: Materialy Mezhdunar. nauch. prakt. konferencii. — Kazan': Rossijskij universitet kooperacii, 2016. s. 323-324.

[10] Korneev V. M., Kataev Ju. V., Vjalyh D. G. Obespechenie rabotosposobnosti tehniki v garantijnyj period jekspluatacii // Sel'skij mehanizator. 2017. № 4. S. 39-40.

[11] Malyha E. F. Aktual'nye problemy tehničeskogo servisa zarubezhnoj tehniki // Izvestija Mezhdunarodnoj akademii agrarnogo obrazovanija. 2015. T. 1. № 25. S. 120-122.

[12] Malyha E. F., Kataev Ju. V., Vjalyh D. G. Dilerskaja forma organizacii tehničeskogo servisa mashin // Nauka bez granic. 2017. № 8. S. 29-34.

Zhumajan Zhanbirov, doctor of technical sciences, professor, Academy of logistics and transport, Almaty, Kazakhstan, janbirov_jg@mail.ru

Zhuldyz Izteleuova, doctoral student, al-Farabi Kazakh National University, Almaty, Kazakhstan, zh.izteleuova@mail.ru

Galymzhan Zhanbirov, master's degree, Academy of logistics and transport, Almaty, Kazakhstan, 7997709@mail.ru

Zhanna Elesheva, master's degree, Academy of logistics and transport, Almaty, Kazakhstan, Zhanna_ekesheva@mail.ru

STRATEGY OF DEVELOPMENT AND MANAGEMENT OF INTEGRATED LOGISTICS CENTERS IN THE REGIONS

Abstract. According to the Ministry of agriculture as of 07/30/2022, the average wear and tear of the machine and tractor fleet is about 80%. Of these, the share of the most commonly used main types of equipment (used over 15 years of age): tractors - 79%, combine harvesters - 54%, seylocks - 86%, jacks - 63%.

If the required level of Technology Upgrade is warming up to 10 ÷ 12.5 percent, the replacement is currently 1÷3 percent. The lack of energy-intensive tractors and agricultural machinery leads to a decrease in production volumes, which leads to the use of simplified cultivation schemes when agricultural technology is violated, optimal deadlines for continuous work, high labor costs and, as a result, high production costs at all stages of crop production, harvesting, processing, storage and a decrease in productivity.

The subject of the study is the processes of organization and improvement of organizational and economic relations between maintenance enterprises and agricultural producers on the farms of the region.

The task of modernizing the material and technical base of Agriculture is included in the strategy for the development of the agro-industrial complex of the Republic. An important role in the system of solving the problem of efficient use of equipment in rural areas is played by the organization of specialized machine and tractor logistics centers. They increase the productivity and quality of machines that today are equipped with information technologies, complex electronic and hydraulic systems. This requires reliable compliance with all operational characteristics of machines from the engineering and technical system of the agro-industrial complex.

Keywords. Agricultural, machine and tractor, wear, repair, maintenance, logistics.

Жумажан Жанбирова, д.т.н., профессор, Академия логистики и транспорта, Алматы, Казахстан, janbigov_jg@mail.ru

Жұлдыз Изтелеуова, докторант, Казахский национальный университет имени аль-Фараби, Алматы, Казахстан, zh.izteleuova@mail.ru

Галымжан Жанбирова, магистр, Академия логистики и транспорта, Алматы, Казахстан, 7997709@mail.ru

Жанна Елешева, магистр, Академия логистики и транспорта, Алматы, Казахстан, Zhanna_ekesheva@mail.ru

СТРАТЕГИЯ РАЗВИТИЯ И УПРАВЛЕНИЯ ИНТЕГРИРОВАННЫМИ ЛОГИСТИЧЕСКИМИ ЦЕНТРАМИ В РЕГИОНАХ

Аннотация. По данным Минсельхоза на 30.07.2022, средний износ машинно-тракторного парка составляет около 80%. Из них доля наиболее часто используемых основных видов техники (эксплуатируемых старше 15 лет): тракторов - 79%, комбайнов - 54%, сеялок - 86%, жаток - 63%.

Если требуемый уровень обновления технологии составляет 10 ÷ 12,5 процента в год, то в настоящее время замена составляет 1÷3 процента. Нехватка энергоемких тракторов и сельхозтехники приводит к снижению объемов производства, что приводит к использованию упрощенных схем выращивания. При нарушении агротехники, оптимальным срокам непрерывной работы, высоким трудозатратам и, как следствие, высоким производственным затратам на всех этапах сбора урожая, уборке урожая, переработке, хранению и снижению урожайности.

Предметом исследования являются процессы организации и совершенствования организационно-экономических отношений между предприятиями технического обслуживания и сельхозпроизводителями в хозяйствах региона.

Задача модернизации материально-технической базы сельского хозяйства включена в стратегию развития агропромышленного комплекса республики. Важную роль в системе решения проблемы рационального использования техники в сельской местности играет организация специализированных машинно-тракторных логистических центров. Они повышают производительность и качество машин, оснащенных сегодня информационными технологиями, сложными электронными и гидравлическими системами. Это требует от инженерно-технической системы АПК надежного соблюдения всех эксплуатационных характеристик машин.

Ключевые слова. Сельское хозяйство, машиностроение, износ, ремонт, техническое обслуживание, логистика.
